

Almaş Çoybek kızı

(1947)

1947 yılının 8 Ağustos'unda Celal Abad şehrinin Toktogul kasabasının bir köyü olan Ketmen Töbö'de öğretmen bir ailede dünyaya gelmiştir. Orta eğitimi kendi köyünde tamamladıktan sonra, Celal Abad'da pedagoji eğitimi almıştır. 1973-75 yılları arasında Oş Drama Tiyatrosu'nda sanatçı olarak çalışmış, sonrasında Kırgız Devlet Radyo ve Televizyonu komisyonunda

korrespondent olarak çalışmıştır. 1980 yılında Kırgız Devlet Üniversitesi, Filoloji Fakültesi'nin Gazetecilik Bölümü'nü bitirmiştir.

1962 yılından başlayarak şiir yazmaktadır. Dört şiir kitabı yayınlanmıştır.

1981 yılından beri SSSR Yazarlar Birliği'nin üyesidir.

Şiirler

***

Bayırkı talaada bayırkı taş catat,
Bayırkı cıldardın kününö kaktalat.
Keede anı ulugan boroon da calmalap,
Keede aga armanduu buluttan çaş tamat.

Kaçankı kargalap konuşat al taşka,
Es alat bürküt da çarçağan karmaşta.
Talaanın üstünön tizilet turnalar,
Biyikten birinden adaşıp kalbaska.

Biz dağı düynödön kayrılıgıs uçarbız,
Kaçandır müzödön çöp bolup çıgasbız.
Ceekthey ögüşkөн kiyinki urpaktın
Ömürdü dañktagan ırların ugarbız.

Şamalga katıgıp, ısıkka cılımdap,
Topurak denebiz cuurulsa kılımdap,
Kalarbız aylanıp ar türdüü taştarga.
A camgır çaş sımal taştarda sızılmak.

Mezgilge kartayıp al taştar kum boloor,
Kum kayra cer bolup, al cerge gül toloor,
Cok bolbos bir gana Kün, Ay, cıldızdar,
Okean çaypalar, eñ körttüü köl soolor.

Katmarı ken cutkan toolordu, askanı,
Kaңça köz tiktegen, tiktegen çaş-karı.
Sandagan kılımdı boyuna siñirgen,
Anda da küygüzgөн bul kündün aptabı.

Bilinbey ötkөndө cıldardın zakımı,
Canduu da cansız da kubulat akırı.
Eskirbey, ölböy da kalat ko түbөлүк
Adamzat önөрү, daanışman akılı.

Bayırkı talaada bayırkı taş catat,
Bayırkı cıldardın kününö kaktalat.
Keede anı ulugan boroon da calmalap,
Keede aga armanduu buluttan çaş tamat.

***

*Eski topraklarda eski bir taş yatar,
Geçmiş yılların gününe saplanır.
Bazen onu uluyan bir boran okşar,
Bazen de arzulu bir buluttan yaş damlar.*

*Öteden beri kargalar konar o taşta,
Dinlenir kartal da yorulduğu savaşta.
Toprakların üzerinde dizilir turnalar,
Yücelerde birbirinden ayrılıp kalmamak için.*

*Biz dahi dünyadan ayrılmayacak gibi uçarız,
Ne zaman kabirden ot olur da çıkarız.
Ardı sıra geçip giden sonraki neslin,
Hayatı metheden şiirlerini duyarız.*

*Rüzgârla pekişip, sıcakla ısınıp
Toprak bedenimiz yağrulsa yavaş yavaş,
Dönüşürüz çeşitli taşlara.
Ama yağmur gibi, su gibi taşlarda sızarak.*

*Zamanla yaşlanıp o taşlar kum olur,
Kum tekrar toprak olur, o yerde de gül dolar.
Yok olmaz sadece Güneş, Toprak, Ay ve Yıldızlar,
Okyanus çalkalanır, en görkemli göl kurur.*

*Kat kat, maden yutmuş dağları, tepeleri;
Kaç göz bakmıştır, bakmıştır genci ihtiyarı.
Sayısız yüzyılları bedeninde taşıyan,
O zaman dahi yakmıştır bu güneşin ışıkları.*

*Bilinmez geçerken yılların yarası,
Canlı da, cansız da değişir sonunda.
Hatırlanmadan, ölmeden de kalırmış ebediyet,
İnsanoğlunun hüneri, üstün akılı.*

*Eski topraklarda eski bir taş yatar,
Geçmiş yılların gününe saplanır.
Bazen onu uluyan bir boran okşar,
Bazen de arzulu bir buluttan yaş damlar.*

AY ÇIGAT AZ TÜN TOLO, KÖP TÜN BÖKSÖ

Tıyılбай күндü - түндүр camgır töksö,
Şıbirduu kulanişıp caşıl çöpkö,
Erksizden eske salam ubayımdı...
Ezelten tagdır öksük, düynö böksö.

Erkinçe şamal örük gülün töksö,
Kübülgön uşul güldöy kezim este.
Cüröktü açuu arman nege tilet?
Ümütüñ toptoltura, ömür böksö.

Ok çegen elik kızdı aşıp ketse,
Oy-toolo kanı çuurup capa çekse, --
Ayikkıs caralumun, caralumun...
Nelikten kee adamda sezim böksö.

Kapaluu kaliñ tuman catsa köpkö,
Al tarayt aydarım cel sılap ötsö.
Ce şartı tabiygattın uşundaybı?
Suu sayda birde tolo, birde böksö.

Botonun közdörünön ak şam öçsö,
Bozdoodon turalbagan iñgen çöksö.
Bakıttı kuygan çöyçök melt-kalt emes.
Ay çıgat az tün tolo, köp tün böksö.

TEGİRMEN TAŞ CÖNÜNDÖ BALLADA

Catat çarçap tegirmen taş
Karagayluu tokoy içinde.
Al kezinde tınbay çurkagan,
Tanda, tündö, күндüz, kezinde.

Duldul atka бүtkön күröktöy,
Tegerentken anı uşul suu.
Kürkürögön sürdüü ün menen,
Upa simal undu uçurçu.

Keede çegip tapka keltirgen
Taş bulçuñduu işmer er adam.
Kaş-kirpigin ayaz baskansıp,
Keregine curtun caragan.

Anda dele capçaş arçalar,
Anda dele güldöp kocogat.
Andağı ötkön tegirmençinin
Ömür tañı suuda қоşо agat.

Appak danday cemden çuurugan,
Çuuruduñ ay, kıldar, tez күндör.
Alaksıtıp uluu tirüülük,
Artta kaldı kañça mezigilder.

Bolgon emi noosu üböndü,
Taş dubalı korum üyülgön.
Oşondogu cigit azır çal,
Karılıktan beli iyilgen.

AY ÇIKAR, NADİREN DOLU, ÇOĞU ZAMAN YARIM

*Hiç durmadan gece gündüz yağmur dökse,
Hışırtıyla düşerek yeşil ota,
Birden bire hatırlarım derdimi...
Ezelden beri kader eksik, dünya yarım.*

*İstediği gibi rüzgâr erik gülünü dökse,
Dağılan bu gül gibi hâlimi hatırla.
Yüreği acı, arzu niye parçalar?
Ümidin dolu dolu, ömür yarım.*

*Kurşun yiyen karaca tepyi aşıp gitse,
Dağa taşta kanı bulaşıp, ceffa çekse,
Onmaz yaralıyım, yaralıyım...
Ne sebepten bazı adamlarda duygu yarım.*

*Kızgın kalın bir duman yatsa uzun zaman,
O dağıtır perçemimi yel sılayıp geçse.
Yoksa kanunu tabiatın böyle midir?
Su yatağında bazen dolu, bazen yarım.*

*Devenin gözlerinden ışık sönse,
Ağlamaktan kalkamayan dişi deve çökse.
Bahtı dolduran kepçe âdil değil.
Ay çıkar nadiren dolu, çoğu zaman yarım.*

DEĞİRMEN TAŞI YÖNÜNDE BALLADA

*Yorgun yatar değirmen taşı,
Köknar dolu orman içinde.
Zamanında o, durmadan koşardı,
Tanda, akşam, gündüz ve gece.*

*Düldül ata adanan yürek gibi,
Çevirmiştir onu bu su.
Kükreyen ahenkli ün ile,
Pudra gibi unu uçururdu.*

*Bazen çekip gücünü sınar,
Taş pazulu yiğit işçi insan.
Kirpiği kaşı kırağı yağmış gibi,
Yurdunun faydası için çalışın.*

*O halde bile gencecik ardıçlar,
O halde bile güllenir ağaçlar.
Orada yaşayan değirmencinin,
Ömür tañı suyla birlikte akar.*

*Ap ak hububat gibi yemden dizilen,
Dizildiniz yıllar, tez geçen günler.
Kendine çekip ulu dirilik,
Artta kaldı nice zamanlar.*

*Artık oluğu parça parça,
Taş duvarı moloz hâlinde.
O zamanki yiğit artık ihtiyar,
Yaşlılıktan beli eğilen.*

Teptegerek uşul catkan taş,
Teptegerek neçen nan boldu.
Cerge çögüp catkan bir beti
Kün körüşkö ukmuş zar boldu.
Kün körüşkö ukmuş zar boldu.

KOMUZ BOLUP ÇERTİL ELİNE

Biyik kırdā öskön örük sen,
Biyiligine kündün köntükkön.
Elkin cerde calgız emessiñ,
Ermekteşiñ baktek, kögüçkön.

Boyuñ sozup karap buluttu,
Caabay ötsö, deysiñ - unuttu.
Şıbıramat calbıraktarıñ,
Cay tabışpay azga tınıkçu.

Kapçıgayda özön kürdüldöp,
Degen öñdüü şattuu külküm köp.
A sen bolso alıs turasıñ,
Tük ukpaysıñ andan türkün köp.

Ukpaganıñ suunun dabışın,
Taptak süylöör çapkan komuzuñ.
Kol tiyse ele küülör tögülüp,
Dastan boloor kızık, narı uzun.

Caylanışıp çıktıñ kerige,
Iraası bol kıman ceriñe,
Kerektöögö çeber izdese,
Komuz bolup çertil eliñe.

*Yatan şu yusyuvırlak taş,
Yusyuvırlak nice ekmek oldu.
Yere batıp kalmış bir tarafı,
Gün yüzüne çok hasret kaldı.
Gün yüzüne çok hasret kaldı.*

KOPUZ OLUP ÇALIP HALKINA

*Yüce kırdā büyüyen erik sen,
Alışmışsın hükmetmesine güneşin.
Burada yalnız değilsin,
Can yoldaşın kumru ve güvercin.*

*Boynunu uzatıp bakarak buluta,
Yağmadan geçse, dersin "Unuttu."
Hışırdatırlar yapraklarını,
Yer bulamayıp az dinlenecek.*

*Dağ geçidinde dere güriüldeyip,
Der gibi şen şakrak güliüçüüm çok.
Ama sen uzak duruyorsun,
Asla dinlemezsin, onun gibi çeşidin çok.*

*Duymamanın sebebi bu suyun sesini,
Çok güzel söyler senden yapılan kopuzun.
El dokunduğu an ezgiler dökülüp
Destan olur heyecanlı, oldukça uzun.*

*Yerleşip çıktın geriye,
Razı ol kutlu yerine,
Kullanmak için yer arasalar,
Kopuz olup çalın halkına.*